

Bazıları, demokrasinin caiz olmadığını hadislerle ispatlıyorlar. Durum böyle iken, Üstad demokrasiye neden olumlu bakıyor?

Öncelikle şunu söyleyelim ki, Risale-i Nurlar, bu zamanda Kur'an ve hadislerin manevi ve hakikatli bir tefsiridir. Bütün Alem-i İslam tarafından kabul görmüş ve takdir edilmiş bir eserdir.

Risale-i Nurlar fikir ve istikamet noktasından ehli-sünnet çizgisinde ve istikametinde giden bir tefsirdir. Ehli-sünnet inançlarına aykırı ve ters bir fikrin tespiti şimdiye kadar görülmemiştir.

İkinci husus, bazı bidat ve sapkın mezheplerinin fasit fikirleri, Kur'an ve Hadisin zahir ve muhkem bir hükmüymüş gibi gösterilip, sonra da ona uygun olmayan sağlıklı ve Kur'an'î fikirleri Kur'an dışıymış gibi lanse etmek, ya cehaletin eseridir ya da art niyetli bir yaklaşımdır.

Kaldı ki Kur'an ve hadislerin metinleri ile onun üzerinde yapılan yorumlar aynı değildir. Kur'an'ın bir yorumunu, hatta yanlış ve fasit bir yorumunu inkar etmek Kur'an'ı inkar etmek anlamına gelmez. Özetle Kur'an'ın metni ile metni üzerine getirilen yorumu aynı kefeye koymak müthiş bir cehalettir. Demokrasi hakkında yapılan yorumların hepsi bu kabilden lakırdılardır. Yoksa ayet ve hadislerde açıkça demokrasi hakkında bir hüküm ve yargı yoktur.

Demokrasi, tüm üye veya vatandaşların, organizasyon veya devlet politikasını şekillendirmede eşit hakka sahip olduğu bir yönetim biçimidir. Devleti yönetme şeklidir. Her ülke veya toplum kendi kalıplarına ve kendi örfüne göre demokrasiyi tarif edip şekillendirmiştir. Onun için tek kalıp, tek tip demokrasiden bahsedilemez acaba hangi demokrasi modeli şirk unsuru taşır, bunu tek tek incelemek gerekir. Bütünüyle bir modeli demokrasi olarak alıp şirk demek çok yanlış ve hatalı olur.

Her ideoloji kendi fikriyatına uygun bir demokrasi kalıbı ve şekli oluşturmuştur. Ana hatları ile Liberal demokrasi, Komünist demokrasi, Muhafazakar demokrasi, Faşist demokrasi, Anarşist demokrasi gibi bir çok kalıplar vardır. Belki bu kalıplardan bir çoğu İslam'ın ruhu ve esası ile bağdaşmaz, ona tatbik edilemez. Ama genel ve çatı demokrasi tarif ve manası ile İslam arasında bir zıtlık bir çatışma yoktur.

Demokrasi, bu zamanın ilcaat ve gereklerine en uygun ve insanlığın tecrübe ile bulabildiği en gelişmiş bir yönetim rejimidir. Bu rejimi İslam'a uyarlayıp İslam'ın fazilet ve adaleti ile beslersek ortaya mükemmel bir model çıkar.

İslam'da belli bir yönetim rejimi, belli bir devlet nizamı tayin ve tespit

edilmemiştir. Bunu fıkıh kaynaklarına bakan görür. İslam devlet yönetim biçimini ve şeklini dönemin şartları ve insanların fikir ve tecrübelerine havale etmiştir. Bazen bu yönetim biçimi cumhuriyet olmuş, bazen saltanat olmuş, bazen oligarşi olmuş, bazen monarşi şeklini almıştır. Demek bu da gösteriyor ki İslam yönetim rejimi olarak bir kalıp, bir tarz ortaya koymamıştır. Ama bazı rejimlere işaret kabilinden göndermeler yapmıştır. Mesela bugün demokrasi ve cumhuriyet rejimine işaret eden ayet ve hadisler vardır.

Şura sûresi'ndeki şu âyet bu manaya işaret eder;

"Onlar öyle kimselerdir ki Rabblerinin çağrısına kulak verip, namazı hakkıyla ifa ederler. İşlerini istişare ile yürütürler, kendilerine nasib ettiğimiz imkânlardan hayırlı işlerde sarf ederler." (Şura, 42/38)

İstişare şunlardan dolayı gereklidir:

- 1.** Eğer bir mesele iki veya daha fazla kişiyi ilgilendirdiği hâlde, o konuda bir kişi karar verirse, diğerlerine haksızlık edilmiş olur.
- 2.** Müşterek işlerde bir kimse tek başına karar vermek istiyorsa bu, ya kendi çıkarını gözetmesinden, ya da kendisini öbür kişilerden üstün görmesinden ileri gelir. Her iki durum da geçerli olamaz.
- 3.** Müşterek işler hakkında karar vermek büyük sorumluluktur. Ahirette hesap vereceğine inanan hiç kimse, bu yükü tek başına yüklenmemelidir. Hz. Peygamber (asv) ashabı ile istişare ettiği gibi, ondan sonra ashab da bunu yapmıştır. Mesela, halife seçimi, mürtedlerle savaş, şarap içenlere verilecek ceza, Irak arazisinin durumu gibi birçok konuda müşavere yapmışlardır.

Hazreti Ebu Bekir (ra)'ın da seçiliş şekli cumhuriyet ve demokrasiyi andıran bir seçimdir. Bütün bunların ışığında bakacak olursak İslam belli bir yönetim rejimi tayin etmemiş de olsa, bazı esaslarına işaret etmiştir.

Yani demokrasinin temel manasına ve tarifine küfür demek tam bir ihatasızlık ve cehalet örneğidir. Ama bazı radikal ve ihatasız bidat mezhepler siyasi kaygılar ile batıdan gelen her şeye düşmanlık ettikleri için demokrasiyi de sırf bu yüzden inkar ediyorlar. Avam insanları da etkilemek için, ideolojik demokratik kalıplarını örnek veriyorlar. Mesela komünist, faşist demokrasi anlayışlarının İslam'la bağdaşmayan yönlerini gösteriyorlar. Halbuki bizde demokrasi modelini kendi inanç ve kültürümüz ile yorumlayıp yeni bir kamil yönetim formatı oluşturabiliriz. Bunun şirkle, küfürle ne ilgisi olabilir.

İnanç hürriyeti, din bakımından İslamda da vardır. Dileyen dilediği dine ve inanca

inanabilir. İslam bu hususta zorlama yapmaz. Ama İslam'ı kabul eden birisi de artık İslam'ın gereğini yapması ve sorumluluklarını yerine getirmesi zaruridir.

Her rejim kendi esas ve ruhunu korumak için bazı tedbirler alır, bu tedbirleri tatbik etmeyen kişi içinde şiddetli ceza uygular. Bu en modern batı toplumlarında da böyledir. Söz konusu güvenlik ve terör olduğu zaman, demokrasinin beşiği kabul edilen İngiltere bile bazı zorlamaları uygulayabiliyor. Yani İslam demokrasisinin de bazı toplumsal gerçeklerini göz önüne alıp uygulaması bize özgü demokrasi anlayışı olur, yoksa burası uyuşmadı deyip külliyen demokrasi rejimini inkar etmek yanlış olur.

Üstad Hazretleri Hristiyanlarla ilgili âyetin hükmünün bu zamanda kalktığı ya da geçersiz olduğu ile ilgili bir ifade kullanmıyor. Yine kulaktan duyma, yarım yamalak bilgiler ile meseleye bakılmış; işin hakikati şu şekildedir:

"Sual: Yahudi ve Nasara ile muhabbetten Kur'ân'da nehiy vardır. ﴿تَتَّخِذُوا الْيَهُودَ وَالنَّصَارَىٰ أَوْلِيَاءَ﴾ Bununla beraber nasıl dost olunuz dersiniz?"

"Cevap: Evvelâ: Delil kat'ıyyü'l-metîn olduğu gibi, kat'ıyyü'd-delâlet olmak gerektir. Halbuki tevil ve ihtimalin mecâli vardır. Zira, nehy-i Kur'ânî âmm değildir, mutlaktır. Mutlak ise, takyid olunabilir. Zaman bir büyük müfessirdir; kaydını izhar etse, itiraz olunmaz. Hem de hüküm müştak üzerine olsa, me'haz-ı iştikakı, illet-i hüküm gösterir. Demek bu nehiy, Yahudi ve Nasara ile Yahudiyet ve Nasraniyet olan aynaları hasebiyledir."

"Hem de bir adam zâtı için sevilmez. Belki muhabbet, sıfat veya san'atı içindir. Öyleyse herbir Müslümanın herbir sıfatı Müslüman olması lâzım olmadığı gibi, herbir kâfirin dahi bütün sıfat ve san'atları kâfir olmak lâzım gelmez. Binaenaleyh, Müslüman olan bir sıfatı veya bir san'atı, istihsan etmekle iktibas etmek neden câiz olmasın? Ehl-i kitaptan bir haremin olsa elbette seveceksin!"(1)

Muhabbet, sanatkara değil de sanata oldukça, bırak Hristiyan ve Yahudi'yi dinsiz ya da ateist birisini bile sevmekte bir zarar yoktur. Zira sanat ile sanatkâr farklıdır. Kur'an, dinsiz birisine muhabbeti yasaklamış ama dinsiz birisinin güzel bir iş ya da sanatından istifade etmeye bir yasak koymuyor. Bu sebeple biz şahıslara değil onlardan sadır olan iş ve eylemlere bakalım, şayet bu iş ve eylemler güzelse alınır, değilse alınmaz; ölçü bu şekildedir.

(1) bk. [Münazarat, Sualler ve Cevaplar](#).